

Opdrachtformulering 4^e VNG Denktank

Definitieve versie d.d. 22 juni 2017

1. Inleiding

In het najaar van 2016 zijn de voorbereidingen gestart voor een 4^e VNG Denktank, onder voorzitterschap van Milo Schoenmaker (burgemeester van Gouda). De 4^e VNG Denktank is gevraagd om zich te richten op het thema regionale samenwerking en zal tijdens het VNG jaarcongres in juni 2018 haar eindproduct opleveren en aanbieden aan de voorzitter van de VNG.

De voorgaande drie Denktanks, onder leiding van respectievelijk Rob van Gijzel, Jan van Zanen en Kajsja Ollongren, hebben opeenvolgend elk op unieke wijze invulling gegeven aan de aanpak van het onderzoektraject en de vormgeving van het eindproduct. Ook voor de 4e Denktank ligt er een ambitie om op onderdelen een vernieuwing door te voeren. Op één punt krijgt dit reeds invulling doordat is gekozen voor een gefaseerde aanpak, waarbij is gestart met een verkennende of exploratiefase om tot een goede afbakening van de opdracht te komen. Andere vlakken waarop een gewijzigde insteek is bedacht, is om de verbinding tussen wetenschap en praktijk te verstevigen door uit te gaan van een selectief aantal casussen, en om te werken met een kernteam en daar omheen een flexibele schil van 'stakeholders', ook buiten het openbaar bestuur, die meedenken in elke fase van het traject. Tot slot zal ook voor de vormgeving van het eindproduct bekeken worden of er een zodanige vernieuwing of toevoeging mogelijk is, dat de opbrengst van de 4^e VNG Denktank zo breed mogelijk beschikbaar en bruikbaar te maken is voor lokale bestuurders.

De periode tot en met medio juni 2017 is bedoeld om te komen tot een nadere afbakening van de opdracht van de 4e VNG Denktank. In voorliggend document is deze opdracht nader uitgewerkt. Vervolgens zal de Denktank de onderzoeksopdracht bepalen en een (deel)opdracht verlenen aan één of meerdere onderzoekers.

De opdrachtformulering is tot stand gekomen met input van Pieter Smit (burgemeester Oldambt), Jack Mikkers (burgemeester Veldhoven), Willemien Vreugdenhil (wethouder Ede), Jan van Ginkel (voormalig gemeentesecretaris Zaanstad) en Gert-Jan Fokkema (griffier Meppel). Tevens hebben gesprekken plaatsgevonden met Kim Putters (directeur SCP), Richard van Zwol (SG ministerie BZK) en Boudewijn Steur (idem ministerie van BZK), Wim van de Donk (Commissaris van de Koning in de provincie Noord-Brabant) alsmede een aantal directieleden van de VNG. Tot slot is de opdracht voor een reflectie voorgelegd aan Martijn Groenleer (hoogleraar Regional Law and governance en directeur van het Tilburg Center for Regional Law and Governance – TiREG), Gerda van Dijk (directeur Zijlstra Center en hoogleraar Organisatie Ecologie aan de Universiteit van Tilburg), Melanie Peters (directeur Rathenau Instituut), Els van der Pool (lector Human Communication Development bij de Hoge school Arnhem en Nijmegen) en Erik te Brake (teammanager bij VNO-NCW en projectleider stad van de campagne NL Next Level).

2. Bespiegelingen vooraf

Bij de vorming van het kabinet Rutte II, minder dan 5 jaar geleden, was opschaling nog het adagium bij de Rijksoverheid. In het regeerakkoord van VVD en PvdA van oktober 2012 staat hierover: *'Een grote decentralisatie van taken en bevoegdheden vergt medeoverheden die op een passende schaal zijn georganiseerd. Voor de lange termijn hebben wij het perspectief van vijf landsdelen met een gesloten huishouding en gemeenten van tenminste honderdduizend inwoners voor ogen.'* Het concept van 'een passende schaal' is nog steeds goed te verdedigen, immers, maatschappelijke vraagstukken doen zich in toenemende mate op een niveau voor dat de gemeentegrenzen overschrijdt. Maar de conclusie dat dit moet gebeuren met een opschaling naar landsdelen en 100.000+-gemeenten leidde zowel aan de zijde van provincies als gemeenten tot bezwaren en is al snel door de regering losgelaten. Structuurdiscussies brengen in de praktijk allerlei gevoeligheden met zich mee en leiden tot verzet van actoren die het bestaande willen behouden. De weg van bovenaf bedachte schaalvergroting naar 100.000+ is impliciet als niet begaanbaar geclassificeerd.

'De ideale schaal bestaat niet', schreef Marieke Vos in een artikel in april 2013. Daarin citeerde zij Arjan van den Born: *'De overheid voert heel veel verschillende taken uit en elke taak kent zijn eigen, optimale schaalgrootte. Dezelfde schaal willen opleggen is oud denken.'* Inmiddels is een andere route ingeslagen, die in elk geval meer energie en inspiratie lijkt op te leveren. Deze route is meer organisch, door van onderaf en inhoudgestuurde samenwerkingsverbanden en gemeentelijke herindelingen te laten ontstaan. Uitgangspunt daarbij is dat het openbaar bestuur de schaalgrootte flexibel aanpast aan de opgave en eenvoudig over de grenzen van de eigen organisatie heen stapt als dat nodig is: het gaat om acteren op verschillende schaalniveaus. In de praktijk is dat ook zichtbaar. Gemeenten opereren in toenemende mate in verschillende netwerken en samenwerkingsverbanden, bestaande uit uiteenlopende vormen en samenstellingen. Termen als 'the coalition of the willing', opgave-gericht werken, differentiëren en experimenteren komen steeds pregnanter naar voren en het concept van de blauwdruk is 'uit'. Daarmee is het vraagstuk van regionale samenwerking in een ander licht komen te staan.

Het rapport '[Maak verschil](#)' van de Studiegroep Openbaar Bestuur (2016) en de proeftuinenaanpak van BZK, IPO en VNG die daarop volgde, hebben daar eveneens aan bijgedragen. Deze trajecten hebben ontegenzeggelijk iets los gemaakt en in beweging gezet. Deze nieuwe route smaakt naar meer, om in de termen van een proeftuin te blijven. Richard van Zwol heeft aangekondigd op de ingeslagen weg verder te willen gaan: hij wil de aanpak verbreden, ook naar andere dan de zes geselecteerde regio's. Of deze nieuwe route uiteindelijk ook leidt tot betere resultaten vanuit het perspectief van inwoners, bedrijven of andere belanghebbenden, moet nog blijken. In een reflectie op de proeftuinenaanpak schrijft Martijn Groenleer (Tilburg University): *'De schijnbaar geïntensiverde samenwerking binnen (en wellicht zelfs tussen) regio's kan zeker worden beschouwd als een succes, maar de gemiddelde burger of het gemiddelde bedrijf zal succes waarschijnlijk toch op een andere manier definiëren – veel meer in termen van het oplossen van maatschappelijke problemen en het realiseren van maatschappelijk effecten. Wat levert verbeterde (of in ieder geval geïntensiverde) regionale samenwerking op, zowel*

economisch als sociaal, en wat zijn de onderliggende mechanismen?’ Duidelijk is in elk geval dat er sprake is van een nieuwe dynamiek en idem dat voor het (laten) doorontwikkelen van deze route tijd nodig is.

De nieuwe route brengt ook andere vragen met zich mee, bijvoorbeeld of de lichte netwerkstructuren die in toenemende mate worden gekozen voldoende toekomstbestendig zijn, hoe de democratische legitimiteit gewaarborgd blijft, of de veelheid aan samenwerkingsverbanden niet tot te veel bestuurlijke drukte leidt, hoe eventuele vrijblijvendheid in regionale samenwerking kan worden voorkomen of aangepakt en of de ‘what’s in it for me’-mentaliteit van sommige individuele deelnemers dan wel specifieke opvattingen over solidariteit niet tot suboptimale oplossingen leiden voor maatschappelijke vraagstukken. Dat werpt wellicht ook de vraag op of de andere route een permanente koerswijziging is, of dat het eerder een tijdelijke omweg is om de veelal moeizame structuurdiscussie even te parkeren.

Met het inslaan van deze nieuwe route komt het openbaar bestuur niet automatisch in een andere groef. De overheid staat erom bekend niet altijd snel genoeg vooruit te kijken en geeft nog regelmatig een traditioneel antwoord op nieuwe tendensen en ontwikkelingen, terwijl die mogelijk een andere benadering of perspectief vragen. Ook, of misschien zelfs juist, bij vraagstukken die de grenzen van de eigen gemeente overstijgen, is er behoefte aan een nieuw soort handelingsperspectief: kijken, denken en handelen vanuit het principe van wendbaarheid of adaptiviteit. De 4^e VNG Denktank wil graag een bijdrage leveren om daartoe te komen.

3. Opdrachtformulering voor de 4^e VNG Denktank

3.1 Doelstelling

De 4^e VNG Denktank neemt als vertrekpunt dat nieuwe maatschappelijke vraagstukken en opgaven het domein van afzonderlijke gemeenten steeds vaker overstijgen. Het is aan het lokaal bestuur en alle relevante samenwerkingspartners om deze vraagstukken succesvol aan te pakken en de juiste afwegingen te maken. Doelstelling van de 4^e VNG Denktank is om gemeenten c.q. lokale bestuurders inzichten te verschaffen en concrete handreikingen hiervoor te doen. Dit vanuit de gedachte dat het nodig is om op een andere wijze te kijken, denken en handelen en om de rol van het lokaal bestuur binnen een samenwerkingsverband opnieuw te definiëren.

3.2 Uitgangspunten

Over het thema regionale samenwerking zijn de afgelopen jaren al talrijke publicaties met uiteenlopende invalshoeken verschenen. Het is een uitdaging om daar een nieuwe dimensie aan toe te voegen. Daartoe is een aanpak bedacht met de volgende uitgangspunten.

Start met de inhoud

Het adagium ‘de inhoud voorop’ staat nergens ter discussie. In verschillende publicaties wordt dit uitgangspunt geaccentueerd en krijgt dit ook invulling, bijvoorbeeld door een koppeling te leggen tussen regionale samenwerking en de kansen voor versterking van de economie, hetgeen waardevolle inzichten oplevert. Dat is onder meer het geval in het eerder genoemde rapport

‘Maak verschil’ en de proeftuinenaanpak. Tegelijkertijd moet geconstateerd worden dat de daadwerkelijke inhoud in ‘Maak verschil’ en de proeftuinenaanpak nog maar beperkt aan bod komt. De focus ligt primair op institutionele aspecten, zoals de mogelijkheden voor regiodeals, financiële arrangementen en één aanspreekpunt voor regio’s op Rijksniveau, aspecten die overigens allemaal buitengewoon belangrijk zijn. De 4e VNG Denktank wil iets toevoegen door de koppeling met de inhoud te verstevigen. Dat gebeurt door één van de grote opgaven die op de agenda van het lokaal bestuur staat (of daar anders onvermijdelijk versneld op moet komen te staan) en die een regionale aanpak vraagt, onder een vergrootglas te leggen.

Nu is er een hele reeks aan grote inhoudelijke vraagstukken te benoemen, waar het lokaal bestuur zich de komende jaren over moet buigen. De trendstudie ‘Vergaand veranderen, slim verschillen, duurzaam verbinden’ van Platform 31 is één van de publicaties waarin een schets van de opgaven voor de komende jaren is gemaakt. Opgaven liggen bijvoorbeeld in het domein van wonen & zorg, digitalisering, energietransitie, klimaatadaptatie, transitie naar een circulaire economie, segregatie en polarisatie, aanpak van leegstand, aanpak van cybercriminaliteit en bereikbaarheid.

Focus op ‘veranderingen op de arbeidsmarkt’

De 4e VNG Denktank kiest er vanuit pragmatische overwegingen voor het accent te leggen op één specifiek thema, omdat het alleen dan mogelijk is om een gedegen inhoudelijke verdieping aan te brengen in de beschikbare doorlooptijd. Het idee is om de focus te leggen op de veranderingen op de arbeidsmarkt. Dit thema leent zich bij uitstek voor een nadere verdieping en concretisering, sluit aan bij de belevingswereld van inwoners, kent een overduidelijke regionale component en heeft een buitengewoon hoge urgentie. Ook biedt dit thema de mogelijkheid om het economische domein te verbinden met het sociaal domein. Tot slot is de inschatting dat de verwevenheid van dit thema met allerlei andere maatschappelijke vraagstukken de kans vergroot dat een analyse van dit vraagstuk ook inzichten biedt voor andere opgaven die op het bordje van gemeenten liggen.

De veranderingen op de arbeidsmarkt hebben een onzekerheidsmarge. Een van de factoren – misschien wel de belangrijkste factor – die van invloed is op vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, is de ontwikkeling van de techniek. Het staat vast dat de alsmaar verdergaande technologische ontwikkelingen de manier van leven en werken de komende jaren zullen beïnvloeden en zichtbaar zal zijn in een verandering op de arbeidsmarkt. De wijze waarop en de mate waarin, zijn echter een onzekere factor. Daar bestaan dan ook uiteenlopende opvattingen over.

Sommigen zien verdergaande ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, robotisering, de inzet van sensoren en het gebruik van kunstmatige intelligentie als risico waardoor tal van banen gaan verdwijnen in alle segmenten van de arbeidsmarkt, niet alleen in het laag- en middensegment, maar ook in de traditionele kennissectoren en schatten in dat de impact hiervan enorm wordt onderschat. Anderen denken dat het met die snelheid en impact nog wel meevalt, en dat er weliswaar functies zullen verdwijnen, maar dat daarvoor in de plaats kennis van techniek terugkomt, en zien dat als een kans voor het creëren van nieuwe werkgelegenheid.

Hoe dan ook: de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt vragen om een adaptieve overheid en een goed samenspel met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen, zoals ook in het SER-advies 'Regionaal samenwerken; leren van praktijken' (februari 2017) is vermeld. Daar zijn nog stappen in te zetten.

Systeembenadering

Een ander uitgangspunt is om te werken met een systeembenadering. Er zijn de afgelopen jaren al veel termen en metaforen gebruikt om de regionale samenwerking op een meer systematische manier te duiden, zoals een ketenbenadering, netwerkstructuren, daily urban systems of ecosystemen. Dat laatste gebeurt bijvoorbeeld in de publicatie '[Een innovatie ecosysteem: harde infrastructuur en zachte factoren](#)' van Van der Zalm, waarin een aantal succesfactoren voor regionale samenwerking is geduid, of in de publicatie '[Van ego naar eco](#)' van Jonkergouw die zich richt op de triple helix samenwerking. Teisman introduceert in zijn publicatie '[Maak verschil in de regio; bestuurskracht door wederzijds meerwaarde creëren in ketens en netwerken](#)' een nieuwe term om de regio te duiden: 'de tussenruimte'. Volgens hem is het een bestuurlijke reflex om de regio te duiden als een nieuw schaalniveau met een nieuwe bestuurlijke eenheid, terwijl in de praktijk blijkt dat de regio geen begrensd gebied is, maar een ruimte waar verschillende overheden en andere partijen elkaar ontmoeten en acties op verschillende niveaus aan elkaar kunnen koppelen.

Wat de juiste terminologie is om het systeem van regionale samenwerking te definiëren, daar valt over te discussiëren. Wat alle benaderingen met elkaar gemeen hebben, is dat de focus niet ligt op het lokaal bestuur als actor, maar dat het gaat om een heel netwerk van actoren of stakeholders, die met elkaar in verbinding staan en waarbij sprake is van een wisselwerking tussen, interactie met of afhankelijkheid van elkaar. Andere kenmerken zijn dat traditionele hiërarchische verhoudingen niet opgaan en dat beweging en ontwikkeling op een organische wijze, gebaseerd op vrijwillige deelname, tot stand komen.

Aandacht voor institutionele en niet-institutionele factoren

Om als lokaal bestuur uit de bestaande groef te komen is het noodzakelijk breed te kijken; dat betekent dat zowel naar institutionele als niet-institutionele aspecten moet worden gekeken. Een bijzonder aandachtspunt blijft de democratische legitimiteit, waar o.a. de Raad voor het Openbaar Bestuur zich ook over heeft gebogen. Maar ook factoren op het terrein van rolverdeling, houding en gedrag ten opzichte van andere actoren en waarden meegenomen moeten worden. Onder andere het eerder genoemde SER-advies over regionaal samenwerken kan hierbij als vertrekpunt dienen, waar onder meer wordt ingegaan op het omgaan met verschillende belangen, het opbouwen van vertrouwen en het regievraagstuk.

Blik van buiten

Het is verleidelijk om ten behoeve van een vraagstuk dat zich richt op het functioneren van het openbaar bestuur input te vragen bij datzelfde openbaar bestuur. Maar het zou zomaar kunnen dat nieuwe inzichten en interessante perspectieven juist eerder beschikbaar komen via een blik van buiten het openbaar bestuur. Het perspectief van inwoners is daarbij een eerste optie. In verschillende publicaties wordt de vraag opgeworpen of de verbinding tussen regionale

vraagstukken en de inwoners in het betreffende gebied voldoende is georganiseerd. Over de vraag of de burger dat überhaupt wil, lopen de meningen uiteen. Enerzijds is de verwachting dat inwoners niet geïnteresseerd zijn in bestuurlijke vraagstukken over regionale samenwerking en dat hun betrokkenheid, als die er al is, lastig te meten is. Anderzijds zijn het juist inwoners die zich (net als bedrijven en maatschappelijke partners) veel meer dan het openbaar bestuur op bovengemeentelijk niveau bewegen. Zij zijn niet per se geïnteresseerd in het fenomeen regionale samenwerking, maar wel op (regionale) voorzieningen die zij van belang achten. En ze ervaren ongemak of maken zich zorgen als het voortbestaan van een voorziening onzeker is. Het perspectief van andere actoren in het netwerk kan minstens zulke waardevolle informatie opleveren, denk daarbij aan vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen of andere maatschappelijke partners.

3.2 Onderzoeksvragen

De komende jaren zal de arbeidsmarkt veranderen, onder andere als gevolg van technologische ontwikkelingen. En dat heeft gevolgen voor inwoners en dus voor gemeenten. Dit vraagstuk overstijgt de lokale schaal en vraagt om een adaptieve overheid. Dat werpt voor het lokale bestuur een 'HOE-vraag op.' Een en ander is vertaald in de volgende centrale onderzoeksvraag:

Hoe kunnen gemeenten, samen met andere partijen, inhoudelijk beleid en organisatorisch vermogen ontwikkelen om op regionaal niveau adequaat in te spelen op de veranderingen op de arbeidsmarkt? Wat is hierin de rol van het openbaar bestuur? Welke lessen zijn hier uit te trekken voor andere grote maatschappelijke vraagstukken die de grenzen van de eigen gemeente overstijgen?

Dit is vervolgens vertaald in een aantal mogelijke onderliggende onderzoeksthema's en -vragen.

1. De inhoud voorop

- Welke veranderingen zijn er te verwachten op de arbeidsmarkt de komende jaren?
- Wat betekent deze ontwikkeling voor het lokaal bestuur als dit blijft opereren vanuit de 'bestaande groef'?
- Welke vraagstukken brengt deze nieuwe opgave met zich mee voor het lokaal bestuur?
- Welke regionale componenten zijn daarin op voorhand al te benoemen?

2. Het perspectief van stakeholders

- Wie zijn de andere stakeholders als het gaat om de veranderende arbeidsmarkt?
- Hoe kijken zij tegen de nieuwe opgave aan?
- Wat zien zij als de grootste kansen en zorgpunten?
- Welke rol verwachten zij van het lokaal bestuur en van andere relevante actoren?
- Welke rol zien zij voor zichzelf in de aanpak van deze opgave en zo ja, hoe ziet die rol er dan uit en wat betekent dit voor het samenspel met het openbaar bestuur volgens hen?

3. De regio als een systeem

- Hoe kan de regio beschreven of gedefinieerd worden als gebruik wordt gemaakt van een systeembenadering? Welke positie neemt het lokaal bestuur hierbij in?

- Welke institutionele en niet-institutionele factoren zijn hierin van belang? Kijk hierbij onder meer naar houding en gedrag, onderlinge verhoudingen, waarden, competenties en vaardigheden etc.
4. Leerpunten hieruit voor nieuwe opgaven
- Welke lessen, inzichten en adviezen levert de systeembenadering op? Welke kansen en uitdagingen zijn op grond hiervan te definiëren voor gemeenten? En idem voor de andere actoren?
  - Wat is er nodig om het vraagstuk rondom de veranderende arbeidsmarkt adequaat aan te kunnen pakken? Kijk daarbij ook naar wat er aan verandering nodig is binnen ambtelijke organisaties of bestaande triple helix verbanden.
  - Is er ook in algemene zin een methode te ontwikkelen die behulpzaam is voor gemeenten om te komen tot een andere manier van kijken, denken en handelen bij vraagstukken op regionaal niveau?
5. Blik vooruit: het vervolg van de route voor regionale samenwerking
- Wat zeggen de uitkomsten bij 1 t/m 4 over de route die is ingezet met o.a. de proeftuinenaanpak en de vraagstukken die horen bij deze nieuwe route?
  - Werpt dit een ander licht op de ‘gesmoorde’ discussie over schaalgrootte?
  - Welke open einden levert het onderzoekstraject op en waar liggen aanknopingspunten voor een nadere verdieping?

3.3 Aandachtspunt

Bij deze aanpak is nog geen rekening gehouden met eventuele nieuwe accenten als gevolg van een nog te verschijnen regeerakkoord. Het verdient aanbeveling ruimte te bieden om de onderzoeksaanpak op dit punt desgewenst op een later moment aan te vullen of aan te scherpen. Ook moet in algemene zin binnen de dynamiek van het nog op te starten traject ruimte zijn om accentverschillen aan te brengen ten opzichte van de oorspronkelijke opdracht, bijvoorbeeld omdat een systeembenadering daarom vraagt.

4. Vervolgtraject

Na vaststelling van de opdrachtformulering wordt gezien hoe de samenwerking met een of meerdere wetenschappers invulling krijgt. Ook wordt een compact communicatieplan opgesteld.

De voorgaande Denktanks hebben een eindproduct opgeleverd in de vorm van een jaarbericht, in het laatste geval aangevuld met een werkboek voor bestuurders. Voor het eindproduct van de 4^e Denktank zijn op voorhand geen vereisten. Het idee is in te zetten op een compacte eindrapportage met een goede balans tussen tekst en beeld. Tegelijkertijd is het idee te zoeken naar een tool of middel dat in de dagdagelijkse praktijk bruikbaar is. De gedachte gaat daarbij uit naar de ontwikkeling van een regiogame of andere spelvorm, gericht op het lokaal bestuur. Voor de totstandkoming kan mogelijk gebruik worden gemaakt van casussen uit de praktijk,

bijvoorbeeld uit triple helix samenwerkingsverbanden. Daarbij wordt gezien of een dergelijke tool in samenwerking met de VNG Academie en/of andere partners ontwikkeld kan worden.

Op hoofdlijnen is de volgende planning gemaakt, nader in te vullen en zo nodig aan te passen gedurende het onderzoekstraject:

- 15 mei 2017: bespreking concept onderzoeksopdracht in VNG Curatorium
- 8 juni 2017: sessie met een aantal 'tegenlezers', afkomstig van buiten het lokaal bestuur om de opdracht en suggesties voor het vervolgtraject te bespreken
- juni 2017: definitieve samenstelling 4^e VNG Denktank bepalen
- juni – juli 2017: een of meerdere gesprekken met wetenschappers en afspraken maken over samenwerking
- 21 september 2017: kick off bijeenkomst 4^e VNG Denktank
- 13 november 2017: (optioneel) voortgangsoverleg met VNG Curatorium
- september 2017– januari 2018: onderzoekstraject door wetenschap
- november – december 2017: bespreking tussentijdse resultaten en reflectie hierop door VNG Denktank en door deelnemers 'flexibele schil'
- najaar 2017: inzet op toelichting voortgang tijdens BALV
- januari 2018: bespreking eindresultaten en reflectie hierop
- februari – april 2018: vervaardigen en vormgeven eindproduct(en)
- mei 2018: redactie en vormgeving
- juni 2018, tijdens VNG Congres: aanbieding eindproduct aan voorzitter VNG
- eind juni 2018: slotbijeenkomst 4^e Denktank: terugblik / evaluatie

5. Budget en personele inzet

Binnen de VNG-begroting voor de wetenschapsfunctie is budget vrij gemaakt ten behoeve van de 4^e VNG Denktank. In totaal is een bedrag van (eenmalig) € 107.500, bedoeld voor respectievelijk de uitvoering van onderzoek en het vervaardigen van een eindproduct, vormgeving en communicatie, vergaderkosten en onvoorziene uitgaven. Het mandaat voor het doen van uitgaven binnen dit kader is belegd bij de secretarissen van de Denktank, Petra Bassie en Ayrin van Dal-Peters.

Mogelijk is een constructie van cofinanciering denkbaar, bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van een instrument als een regiogame. Deze optie moet nog verder verkend worden.

De kosten voor de personele inzet vanuit het VNG-bureau vallen buiten dit budget. In totaal wordt 0,4 FTE beschikbaar gesteld voor de secretarisfunctie, 0,2 FTE aan secretariële ondersteuning en 0,1 FTE voor communicatieadvies.